

FRÅGOR FÖR DAGEN

Själv mordsfrekvensen i olika länder

De högsta självmordssiffrorna rapporteras enligt WHO:s redovisning från Västberlin, Östtyskland, Ungern, Österrike, Finland, Schweiz, Japan och Danmark, medan de lägsta siffrorna kommer från Italien, Spanien och Irland. I alla länderna är frekvensen för kvinnor lägre än för män både totalt och i de flesta åldersgrupperna. Endast i åldersgruppen 15—19 år överträffar de kvinnliga siffrorna de manliga i en rad länder. Själv mordsfrekvensen stiger med stigande ålder beträffande båda könen och det är i regel en topp för männen i åldrarna 60—69 och 70—79 och hos kvinnorna ett årtionde tidigare. Suicidfrekvensen visar ingen markant förändring

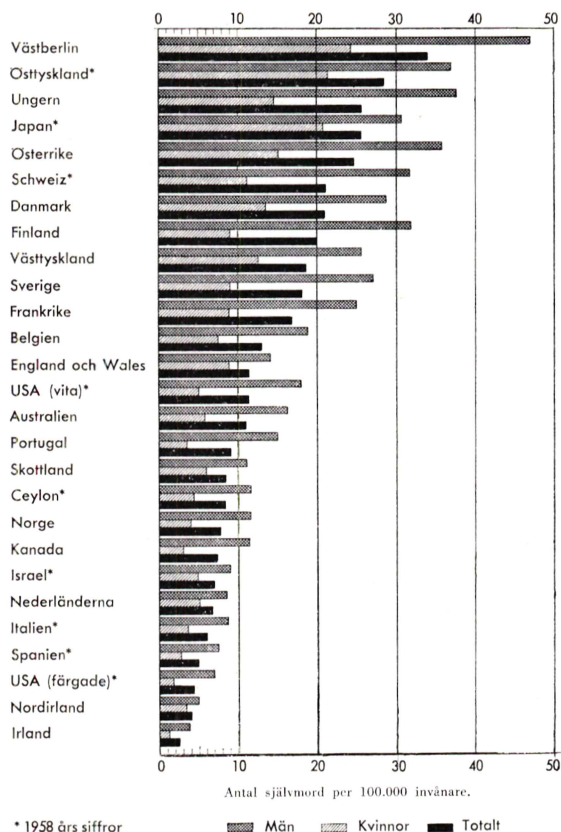
under åren 1951—1959. De högsta siffrorna 34 på 100.000 invånare uppvisar alltså Västberlin medan Sverige har en frekvens på 18 på 100.000 totalt, 27 för män och 9 för kvinnor.

Brottsligheten i landet

Under fjärde kvartalet 1961 redovisas 73.473 brott som kommit till polisens kännedom, vilket innebär en ökning med 11 procent sedan föregående år. Det är dock att märka att de grova brotten såsom mord, dråp, misshandel varav döden följt, våldtäkt, våld eller hot mot tjänsteman och våldsamt motstånd alla visar en minskning. Ökningen kommer helt på stöld, inbrottsstöld samt tillgrepp. Ser man på hela antalet begångna brott under 1960 resp. 1961 finner man dock även i de grövre brottsgrupperna en viss ökning så att brottsligheten ökat med ungefär 3 procent från 1960 till 1961. Ökningen av stölderna faller till stor del på de tre största städerna men i fråga om biltillgreppen faller hälften på dessa städer. Cykeltillgreppen visar i hela riket en nedgång men i Stockholm en ökning med 7 procent.

Vägfrikolyckorna 1961

Enligt de preliminära årsiffrorna har dödsolyckorna under 1961 i jämförelse med 1960 ökat med 7 procent i ej tätbebyggda och med närmare 3 procent i tätbebyggda områden. Övriga personskadeolyckor visar ökning med mer än 5 procent i tätbebyggda områden. Antalet dödsolyckor för hela riket var 945, antalet olyckor med svår personskada 2.606, med lindrig personskada 13.699 och med endast egendomsskada 42.710. Hela antalet polisundersökta vägfrikolyckor är således 59.960 mot 58.155 år 1960. I ej tätbebyggda områden är drygt tre fjärdedelar av dödade och skadade bilförare eller passagerare. I tätbebyggda områden är fotgängare alltjämt den relativt största gruppen, 22 procent. Ökningen sedan 1960 av antalet i trafiken dödade har huvudsakligen drabbat åldrarna över 60 år. Totalantalet vägfrikolyckor som inträffat på huvudled ökade med drygt 6 procent. På ej huvudled har kollisionerna mellan motorfordon i rörelse eller mellan sådana tillfälligt stillastående motorfordon minskat med närmare 8 procent och sådana olyckor som inträffat i samband med omkörning visar den största minskningen, över 21 procent. 28 procent av olyckorna har inträffat under mörker.

Omorganisation av landstingen

Inrikesministern har tillkallat sju sakkunniga under ordförandeskap av f. landshövdingen Thorwald Bergquist för att utreda landstingens arbetsformer och uppgifter. Det sägs i direktiven att under de hundra år som landstingen arbetat har de i hög grad visat sig äga utvecklingskraft. Inom sjukvårdens olika former har de med framgång ombesörjt utvecklingen och står nu i begrepp att få överta provinsialläkarväsendet och mentalsjukvården. Inom undervisningen har yrkesskolor och folkhögskolor markerat landstingens insats. Landstingens samlade bruttoutgifter från 1950—58 steg från 458 till 1.300 milj. kronor. Det nuvarande systemet med alla ärenden samlade till en enda veckas sammanträden om året medför att de landstingsmän som icke är medlemmar av förvaltningsutskottet har små möjligheter att hinna sätta sig in i ärendena. Landstinget blir alltmer beroende av sitt förvaltningsutskott och dess beslut hotar att bli en formalitet. Utredningen skall undersöka om flera sammanträden och bättre tidsutdräkt för beredningsutskottens arbete kan ge en mera praktisk arbetsform. Möjligheten att heltidsanställa förtroendemän motsvarande borgarråden i Stockholm skall undersökas. Men landstingskansliernas organisation och verksamhet bör lämnas oreglerade. Utredningen väntas hålla nära kontakt med den utredning som samtidigt behandlar länsstyrelsernas framtida organisation och verksamhet.

Skolhälsovård

Den stora utredningen rörande grundskolan har varit ute på remiss. Ehuru det kan synas tveksamt om de avgivna yttrandena kommer att utöva något inflytande på utformningen av bestämmelserna såsom de fastställts genom politiska kompromisser och beslut, återges här några synpunkter som framförts genom *Sveriges läkarförbund*.

I grundskolans nionde klass har gymnastik endast fått två veckotimmar mot för närvarande tre. Detta kan befaras nedsätta kondition och prestationsförmåga. I fråga om skolhälsovården föreslås flera förbättringar: fackskolorna skall intagas under skolhälsovården, i grundskolan skall ytterligare en läkarundersökning göras under elevernas skoltid, en obligatorisk läkarundersökning i grundskolans nionde klass är synnerligen lämpligt och kan då samordnas med ut-

färdande av arbetsböcker. Läkarmottagningen bör anordnas inom skolorna och under elevens skoltid. En heltidsanställd skolsköterska föreslås på 1.500 elever men detta innebär enligt skol-läkarnas erfarenheter en alltför stor arbetsbörda. Den ökade uppmärksamheten på de psykiska sjukdomssymtomen har ålagt skolsköterskan tidsödande faktainsamlande och utredning med kontakter hos olika myndigheter. I Stockholm har man för närvarande en skolsköterska på 1.000—1.200 elever, vilket är mera adekvat. Förslaget att distriktssköterskan i kommun med mindre än 20.000 invånare skall tjänstgöra som grundskolsköterska är icke tillfredsställande. Denna tjänstgöring bör i stället göras beroende av antalet elever i kommunernas grundskolor och befolkningens totalstorlek, ty denna växlar mycket med in- och utflyttning etc.

Svenska barnpsykiatriska föreningen framhåller i sitt remissvar vilket ansvar och vilka höga krav som den nya skolan ställer på lärarkåren. En sammanställning i Stockholm visar att den vanligaste orsaken till sjuklighet bland lärarpersonal är nervösa sjukdomstillstånd. Det är nödvändigt att lärarna på ett tidigt stadium av sin utbildning konfronteras med de svårigheter som läraryrket medför och att även möjligheter skapas för lärare, som finner yrket alltför påfrestande, att på ett lämpligt sätt kunna utnyttja sin kapacitet inom andra yrken.

Skolmognaden kan ifrågasättas hos en femtedel av sjuåringarna och dessa kan i tätbebyggelse beredas plats i vissa skolmognadsklasser men i glesare befolkade trakter torde ett uppskov vara att föredra med skolgångens början. Barn som av fysiska eller psykiska orsaker icke kunnat följa undervisningen kan enligt förslaget flyttas över till specialklasser. Om målsman icke accepterar specialundervisning skall enligt barnpsykiatriska föreningens uppfattning skolläkarens, skolpsykiaterns och skolpsykologens medverkan först inhämtas så att problemet blir allsidigt belyst innan en tvångsförflyttning sker. En generösare möjlighet att ge befrielse från den nioåriga obligatoriska skolplikten vore av värde för elever med utpräglad skolleda i 15—16-årsåldern. Deras uttalade häglöshet eller oro kan innebära en svår belastning för kamrater och lärare. Erfarenheterna från barnpsykiatriska skolöverläkaren i Stockholm visar att problem med företrädesvis förutvarande specialklasser är betydande. De har uttalat oförmåga att anpassa sig i en stor klass med ämneslärarsystem. I största möjliga utsträckning bör specialklasseleverna även på högstadiet få behålla klasslärarsystemet.